

Małgorzata Mirga-Tas. *Przeczarowując świat*, ekspozycja w Pawilonie Polskim na 59. Międzynarodowej Wystawie Sztuki w Wenecji, 23.04–27.11.2022, fot. Daniel Rumiancew/archiwum Zachęty, CC BY-SA 4.0

Od 28 kwietnia można oglądać w Zachęcie długo oczekiwaną instalację polsko-romskiej artystki Małgorzaty Mirgi-Tas *Przeczarowując świat*. Dwanaście monumentalnych tkanin inspirowanych cyklem fresków znajdujących się w jednym z najbardziej tajemniczych budynków w historii architektury europejskiej — Palazzo Schifanoia w Ferrarze — podbiło serca publiczności i krytyków 59. Biennale Sztuki w Wenecji, a teraz stanie się dostępne dla widzów Zachęty.

W 2022 roku wielkoformatowe patchworki powstałe we wnętrzach dawnego kultowego hotelu Imperial w Zakopanem zamieniły Polski Pawilon w Wenecji w „pałac obrazów”, ukazujący widzom trzy równoległe, a jednocześnie przenikające się opowieści, nawiązujące do różnych porządków (kosmiczny, zodiakalny i codzienny), będących odniesieniem do historii i teraźniejszości romskiej mniejszości na polskich ziemiach. Wystawa jest manifestem artystki na temat tożsamości, próbą odnalezienia miejsca romskiej społeczności w europejskiej historii sztuki.

Małgorzata Mirga-Tas tworzy obrazy z fragmentów tkanin przez, jak to sama określa, „wrzucenie materiału w obraz”. W monumentalnych kolażach artystka często wykorzystuje przedmioty należące do portretowanych osób — elementy

garderoby, biżuterię czy narzędzia — które niejako ucieleśniają portretowane osoby, stając się dosłownymi nośnikami historii.

Inspiracją dla powstania instalacji stał się cykl XV-wiecznych fresków z Sali Miesiący w Palazzo Schifanoia w Ferrarze. Freski te według wybitnego historyka sztuki Aby’ego Warburga są przykładem życia po życiu obrazów [*Nachleben*]. Ich symbolika, na którą składają się znaki zodiaku, dekany, alegorie miesięcy, a także koncepcja cykliczności i wędrówki obrazów przez czas i przestrzeń — Indie, Persję, Azję Mniejszą, starożytną Grecję, Egipt i Europę — stała się wizualnym i ideowym punktem odniesienia dla Małgorzaty Mirgi-Tas, która wpisuje w nią polsko-romskie wernakularne doświadczenie historyczne.

Kompozycja patchworkowych obrazów Mirgi-Tas składa się z trzech poziomych pasów. Pas górny przedstawia historię mitycznej wędrówki i przybycia romskich społeczności do Europy w oparciu o cykl XVII-wiecznych grafik lotaryńskiego rytownika Jacques’a Callota, którego przedstawienia artystka dekolonizuje. Pas środkowy to afektywne archiwum herstorii, w którym portrety ważnych dla Małgorzaty Mirgi-Tas romskich kobiet splecione są z astrologią. Dolny pas

ilustruje życie codzienne w rodzinnej Czarnej Górze i innych osiedlach romskich na Podhalu i Spiszu.

Tytuł wystawy został zainspirowany książką Silvii Federici *Re-enchanting the World: Feminism and the Politics of the Commons* (2018). Autorka proponuje w niej ponowne zaczarowanie świata jako sposób odzyskiwania idei wspólnoty oraz odbudowania relacji z innymi, w tym aktorami nie-ludzkimi: zwierzętami, roślinami, wodą czy górami. Ten bezprzemocowy proces, w którym istotną rolę odgrywają kobiety, odmienia obecne niepomyślne losy świata, zdejmując z niego zły czar i urok.

Wystawa nie przybywa do nas bezpośrednio z Biennale w Wenecji, ponieważ od grudnia 2022 do kwietnia 2023 była prezentowana w Castello Estense w Ferrarze. Ten symboliczny „powrót do domu”, miejsca, z którego płynęła inspiracja, stanowił symboliczną spłatą długu, jaki artystka zaciągnęła w tym mieście.

Małgorzata Mirga-Tas. Przeczarowując świat
29.04–23.07.2023

kuratorzy: Wojciech Szymański, Joanna Warsza
producenci wystawy w Zachęcie: Dominika Kaszewska,
Michał Kubiak

realizacja wystawy w Pawilonie Polskim w Wenecji
w 2022 roku: Ewa Mielczarek, Joanna Waśko [biuro
Pawilonu Polskiego na Biennale w Wenecji]

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
pl. Małachowskiego 3, 00-916 Warszawa
mecenas Zachęty: Orlen

kontakt dla mediów:

Marta Ławacz, rzecznik@zacheta.art.pl

tel. + 48 603 510 112

Zofia Koźniewska, z.kozniewska@zacheta.art.pl